

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
N 0032 OSLO

Oslo, 12/6-17

Deres ref. 17/1340-

Høring om forslag til ny generell del av læreplanverket for grunnopplæringen

Kunnskapsdepartementet sendte 10/3-17 høringsbrev til en rekke instanser, inkludert Antirasistisk Senter. Vi takker for muligheten til å være med på å påvirke endringer i læreplanverket.

Antirasistisk Senter er positive til at Generell del og Prinsipper for opplæringen endrer navn til Overordnet del – verdier og prinsipper. Dette gir viktige signaler om at denne delen skal være styrende for hvordan fagarbeidet skal utføres. Når det er sagt er det av avgjørende betydning at den overordnede delen av læreplanverket gir et reelt verdiløft i den norske skole. Antirasistisk Senter har ingen andre forslag til navn på den nye generelle delen. **Antirasistisk Senter støtter derfor forslaget om endring av navn til Overordnet del – verdier og prinsipper.**

Bakgrunnen for forslag til ny generell del er at læreplanverket skal reflektere dagens skolevirkelighet og de utfordringer barn og unge møter i dag. Regjeringen Stoltenberg II oppnevnte i 2013 et offentlig utvalg ledet av Sten Ludvigsen. Ludvigsenutvalgets forslag til endringer (NOU 2015: 8 og NOU 2014: 7) danner grunnlaget for dette høringsutkastet.

Antirasistisk Senter har ingen synspunkter på det faglige innholdet i læreplanverket, vi antar at dette dekkes godt opp av andre instanser. Vi har likevel noen innsigelser mot og merknader til forslaget til ny generell del.

1. Ludvigsenutvalget anbefalte et fokus på tverrfaglige temaer i den generelle delen. Utvalget foreslo tre flerfaglige temaer; *Bærekraftig utvikling, det flerkulturelle samfunnet og folkehelse og livsmestring*. Antirasistisk Senter finner det betenkelig at det andre temaet (*det flerkulturelle samfunnet*) i Kunnskapsdepartementets høringsutkast har blitt til *demokrati og medborgerskap*. I seg selv er demokrati og medborgerskap viktige temaer som vi mener i aller høyeste grad bør styrkes, men stiller oss undrende til begrunnelsen for hvorfor denne endringen er gjort.

2. Vi er likevel bekymret for at fokus på enkelte demokratiske rettigheter som ytringsfrihet går på bekostning av andre demokratiske friheter som for eksempel frihet fra diskriminering. Frihet fra diskriminering finnes ikke i dokumentet. Dette speiler ikke internasjonale forpliktelser, lovverk eller opplevde realiteter, når vi vet at deler av elevmassen opplever diskriminering eksempelvis i form av hatefulle ytringer, ytringer de har krav på vern mot. Vi vil her også framheve resultatene fra en pågående undersøkelse vi gjennomfører om opplevd diskriminering, med ca. 500 respondenter. Skolen er en av arenaene hvor det rapporteres om flest tilfeller med rasistiske hendelser, herunder mobbing. Mange av respondentene opplever at dette heller ikke håndteres godt av skolene. På denne bakgrunn mener vi det er viktig med en tydeliggjøring i læreplanen av kravet på vern mot diskriminering, både av hensyn til elevenes allmenndannelse, og som et naturlig bidrag til å sikre skolenes fokus på temaet også i undervisningen.
3. Det er også bekymringsfullt at mangfoldighet i liten grad sees som en berikelse, men nærmest som en utfordring. Konkret sies det at «Å leve sammen i et mangfoldig fellesskap krever demokratiforståelse samt respekt og toleranse for forskjellighet. På sitt beste bidrar mangfold til å berike fellesskapet, men det vil alltid være motsetninger og spenninger mellom individer og grupper i et demokratisk samfunn.» Denne formuleringen tipper ganske langt i retning av en problematisering av et mangfoldig samfunn. Det kan nesten høres ut som om det er nokså unntaksmessig at mangfold er positivt. Det er selvsagt kurant å påpeke og tematisere utfordringene som finnes, men det er uheldig hvis formuleringene som blir stående, er dreid så vidt sterkt i negativ retning. Det er her også viktig å ha med seg at deler av elevmassen vil inngå i det mangfoldet som her problematiseres.
4. Det eneste stedet ordet *flerkulturell* brukes er under punkt 1.2 Kultur, identitet og mangfold. Her understrekes det at det er skolens ansvar å ivareta mangfold og inkludere alle, og dette stiller krav til skolen og lærernes flerkulturelle kompetanse. Det ser ut til at ansvar for flerkulturell kompetanse dermed skyves over på skoleledere/skoleeiere. Det legges ingen føringer for at forskjellighet sees som noe positivt, eller en positiv vinkling av hva ulike kulturer kan bidra med i skolen og samfunnet.
5. Vi ser det som positivt at begrepet «flerkulturelt samfunn» i noen grad erstattes av mangfoldig samfunn. Samtidig er mangfoldsbegrepet for snevert til å dekke ulike måter vi er mangfoldige på. Det er her manglende føringer på hva det mangfoldige også skal dekke. Arbeidet i skolen rettet mot å innlemme kvinner, LHBTIQ, funksjonshemmede, urfolk og minoriteter i normen svekkes på denne måten.
6. Under punkt 2.3 Kompetanse i fagene står det at «Den kompetansen elevene får i arbeid med fag, er avhengig av at de utvikler både kunnskaper, ferdigheter og holdninger.» Her utdypes det videre hva som menes med kunnskaper og ferdigheter, men ikke hva slags holdninger som skal utvikles. Vi er av den formening at det også bør konkretiseres på hvilken måte holdningsarbeidet skal utøves. Det bør blant annet komme tydelig frem at holdningsbegrepet også dekker måten man omtaler minoritetsbefolkningen på.
7. Vi oppfatter det som uheldig at mangfold ikke sees som normen. Dokumentet bidrar derved til å sementere forskjellen på «oss» og «dem» på et vis som samsvarer dårlig med utviklingen i samfunnet. Det er dessverre slik at et perspektiv hvor alle minoriteter anes som «de andre»,

gjennomsyrrer dokumentet. Dette gjelder dessverre i stor grad også samer og nasjonale minoriteter. Vi anbefaler derfor en gjennomgang av den grunnleggende tilnærmingen på dette punktet, og en endring av perspektiv, begrepsbruk og framstilling som gjør at dette blir et dokument som er bedre tilpasset et faktisk heterogent samfunn.

Med vennlig hilsen
For **Antirasistisk Senter**

Rune Berglund Steen
Leder

Vivian Brattsti Sørensen
Seniorrådgiver

Sahar Hassani
Avdelingsleder Agenda X